Dnro 001/81/2023

Pasi Sorjonen

17.10.2023

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunta
Verojaosto
sara.kuitunen@eduskunta.fi

Lausuntopyyntönne 10.10.2023 asiantuntijakuulemiseen keskiviikkona 18.10.2023 klo 10.30

HE 34/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vuoden 2024 tuloveroasteikosta, tuloverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiden muiden verolakien muuttamisesta

Esityksen pääasiallinen sisältö

1. Säädetään laki vuoden 2024 tuloveroasteikosta. Valtionverotuksessa sovellettavan progressiivisen ansiotulon tuloveroasteikon tulorajoja korotettaisiin noin 2,8 prosentilla.

2. Verotuksen ylintä progressioporrasta jatketaan määräaikaisena 150 000 euron tasolla vaalikauden loppuun saakka.

3. Työtulovähennyksen ikään perustuvan enimmäismäärän korotus muutetaan siten, että korotus poistetaan alle 65-vuotiailta ja enimmäismäärän korotus kaksinkertaistetaan 65 vuotta täyttäneillä 600 eurosta 1 200 euroon.

4. Asunnon ja työpaikan välisiä matkakustannuksia koskevan vähennyksen omavastuu nostetaan 750 eurosta 900 euroon. Työttömänä ja perhevapaalla olleiden matkakuluvähennyksen omavastuuosuuden alennusta muutetaan vastaavassa suhteessa.

5. Kotitalous-, hoiva- ja hoitotyötä koskevaa korotettua kotitalousvähennystä jatketaan vuodelle 2024. Laillistetun fysioterapeutin antama fysioterapia ja laillistetun toimintaterapeutin antama toimintaterapia säädetään kotitalousvähennykseen oikeuttaviksi töiksi.

6. Tuloverolakia muutetaan siten, että lakiin vuonna 2023 lisätyn, yhteisöjen yleistä verovelvollisuutta tosiasiallisen johtopaikan perusteella koskevan, määrättyihin rahastoihin sovellettavan määräaikaisen rahastopoikkeuksen voimassaoloa jatketaan kahdella vuodella.

7. Ulkomaisten avainhenkilöiden lähdeverotuksen alainen työskentelyaika ehdotetaan pidennettäväksi 48 kuukaudesta 84 kuukauteen.

8. Perintö- ja lahjaverolain säännöstä perintöveron pidennetystä maksuajasta pidennetään kahdesta vuodesta 10 vuoteen. Muutoksen myötä maksamatonta perintöveroa ei peritä ulosottoteitse, sen perusteella

ei haeta verovelvollista konkurssiin eikä tietoa siitä merkitä verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetussa laissa säädettyyn verovelkarekisteriin ennen kuin 10 vuotta on kulunut veron ensimmäisestä eräpäivästä. Veronlisäyksestä ja viivekorosta annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka nojalla maksamatta olevasta perintöverosta perittäisiin alennettua viivästyskorkoa.

9. Verohallinnosta annetun lain lakitekstissä olevat viittaukset veroasiamies-virkanimikkeeseen korvataan sukupuolineutraaleilla ilmaisuilla.

Akavan kanta

Akava kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa ja lausuu näkemyksenään seuraavaa:

Ehdotus 1

Säädetään laki vuoden 2024 tuloveroasteikosta. Valtionverotuksessa sovellettavan progressiivisen ansiotulon tuloveroasteikon tulorajoja korotettaisiin noin 2,8 prosentilla.

Hallituksen ohjelman ja vakiintuneen käytännön mukaan ansiotuloverotuksen veroperusteisiin (tuloveroasteikon tulorajat ja vähennykset) tehdään vuosittain indeksitarkistus joko ansiotaso- tai kuluttajahintaindeksin muutoksen perusteella sen mukaan, kumpi näistä kahdesta indeksistä on kasvanut nopeammin.

Yleensä tulorajojen korotusprosentti määräytyy valtiovarainministeriön syksyn Taloudellisessa katsauksessa julkaisemien ennusteiden perusteella. Syksyn 2023 katsauksessa ansiotason arvioidaan vuonna 2024 kohoavan 3,5 prosenttia ja kuluttajahintojen 2,2 prosenttia. Ennusteiden perusteella tuloverotuksen perusteita pitäisi näin ollen korottaa 3,5 prosentilla, mutta niitä aiotaan korottaa vain 2,8 prosenttia.

Akavalla on tähän asiaan kolme huomautusta ja yksi periaatteellinen ehdotus.

Ensimmäiseksi, tuloverotuksen veroperusteiden indeksitarkistus pitäisi aina tehdä täysimääräisenä. Sen tarkoitus on pitää keskimääräisen tulonsaajan veroprosentti ennallaan. Jos verotusta halutaan keventää tai kiristää, siitä tulee päättää erikseen. Kun menetellään näin, veropäätökset ovat läpinäkyviä ja mahdolliset veromuutokset helppoja jäljittää pitkänkin ajan jälkeen. Silloin veromuutokset myös ymmärretään paremmin ja niiden taustoista on helpompi olla samaa mieltä.

Toiseksi puutteellista indeksitarkistusta perustellaan sillä, että työttömyysvakuutusmaksun alennuksen palkansaajille tulevasta osasta kohdennetaan osa valtiolle. Tämä on paitsi poikkeuksellista, myös hyvin ongelmallista. Työttömyyden varalta kerättävät työttömyysvakuutusmaksut ovat nimensä mukaisesti luonteeltaan vakuutusperusteisia. Niitä ei pitäisi käyttää julkisen talouden vahvistamiseen. Edellisen kohdan mukaisesti

maksualennuksen kytkeminen ansiotuloverotuksen indeksitarkistukseen tekee veropäätöksistä vähemmän läpinäkyviä. Lisäksi työnantajapuolen saamaan alennukseen ei nyt kajota.

Kolmanneksi haluamme huomauttaa indeksitarkistusten kustannusarvioista, jotka ovat luonteeltaan hyvin budjettiteknisiä. Jos ansiotulot nousevat esimerkiksi 4 prosenttia ja veroperusteisiin tehdään yhtä suuri tarkistus, keskimääräinen veroprosentti pysyy ennallaan. Silloin valtio saa itselleen yhtä suuren osan tuloista kuin ennenkin (verotulot kasvavat myös 4 prosenttia). Samoin saa tulonsaaja verojen jälkeen yhtä suuren osan kuin ennenkin (kasvua 4 prosenttia). Tekemällä täyden indeksitarkistuksen valtio ei luovu lainkaan omasta osuudestaan. On outoa laskea sellaiselle kustannusta. Itse asiassa tällaiset kustannusarviot kertovat paremminkin, mikä on kustannus sille, että täydestä indeksitarkistuksesta poiketaan eli verotusta joko kiristetään tai kevennetään.

Ennusteet ansiotason tai kuluttajahintojen kehityksestä eivät aina vastaa toteutunutta kehitystä. Niinpä Akava ehdottaa, että valtiovarainministeriö valmistelee toisenlaisen tavan toteuttaa veroperusteiden indeksitarkistukset. Tarkistukset voitaisiin tehdä esimerkiksi takautuvasti toteutuneen kehityksen perusteella. Näin toimitaan jo esimerkiksi työeläkkeiden korotusten kohdalla. Uusi tapa toimia voitaisiin myös kirjata lakiin.

Ehdotus 2

Verotuksen ylintä progressioporrasta jatketaan määräaikaisena 150 000 euron tasolla vaalikauden loppuun saakka.

Akava kannattaa ehdotusta. Korkeita rajaveroasteita kannattaa alentaa työn tekemisen ja yrittämisen kannustimien parantamiseksi. Tavoitteena tulee olla määräaikaiseksi säädetyn ylimmän progressioportaan poistaminen kokonaan.

Tuloveroasteikkoon lisättiin vuodelle 2013 uusi ylin tuloluokka (nk. solidaarisuusvero), jonka euromääräinen alaraja oli 100 000 euroa. Myöhemmin alarajaa laskettiin ja se oli 72 300 euroa vuonna 2016, merkittävästi alkuperäistä matalampi. On paikallaan, että nyt vähintään palataan alkuperäiseen tulorajaan ja tehdään siihen 11 vuoden ajalta indeksitarkistus.

Ehdotus 3

Työtulovähennyksen ikään perustuvan enimmäismäärän korotus muutetaan siten, että korotus poistetaan alle 65-vuotiailta ja enimmäismäärän korotus kaksinkertaistetaan 65 vuotta täyttäneillä 600 eurosta 1 200 euroon.

Akava kannattaa ehdotusta.

Alin lakisääteinen eläkeikä on vuonna 1959 syntyneillä 64 vuotta ja 3 kuukautta ja vuonna 1960 syntyneillä 64 vuotta ja 6 kuukautta. Heille mahdollisuus siirtyä eläkkeelle koittaa laajassa mitassa vuonna 2024, joten

päätös jäädä eläkkeelle tai jatkaa työuraa on ajankohtainen. Työn verotus ja tässä tapauksessa erityisesti se, että 65 vuotta täyttäneet saavat työtulovähennyksen korotuksen kaksinkertaisena, voi olla merkittävä työuran jatkamiseen kannustava seikka. Akava kannattaa tällaista korotusta, sillä sen vaikutus 65 vuotta täyttäneiden työllisyysasteeseen on suunnaltaan selvä – työllisyysaste nousee.

Edellisellä lausuntokierroksella pidimme huonona asiana työtulovähennyksen ehtojen poukkoilua. Aiempi vähennyksen korotus jää 60-64-vuotiaiden osalta vain yhden vuoden mittaiseksi. Kantamme on noteerattu tässä lakiesityksessä.

Ehdotus 4

Asunnon ja työpaikan välisiä matkakustannuksia koskevan vähennyksen omavastuu nostetaan 750 eurosta 900 euroon. Työttömänä ja perhevapaalla olleiden matkakuluvähennyksen omavastuuosuuden alennusta muutetaan vastaavassa suhteessa.

Akavan kannattaa ehdotusta. Ehdotuksen kannattamista puoltaa se, että asunnon ja työpaikan välisten matkakustannusten verovähennyksen 750 euron omavastuuta ei ole korotettu vuoden 2015 jälkeen eli lähes 10 vuoteen.

Ehdotus 5

Kotitalous-, hoiva- ja hoitotyötä koskevaa korotettua kotitalousvähennystä jatketaan vuodelle 2024. Laillistetun fysioterapeutin antama fysioterapia ja laillistetun toimintaterapeutin antama toimintaterapia säädetään kotitalousvähennykseen oikeuttaviksi töiksi.

Akava kannattaa ehdotuksen kumpaakin kohtaa.

Kotitalousvähennyksen laajentaminen kotona saataviin fysioterapia- ja toimintaterapiapalveluihin parantaa paitsi iäkkäiden ja liikuntarajoitteisten, myös työikäisten mahdollisuuksia saada kuntoutumista sekä työ- ja toimintakykyä edistävää hoitoa ja terapiaa. Parhaassa tapauksessa nopeutetaan hoitoon pääsyä, parannetaan merkittävästi ikääntyvien ihmisten toimintakykyä ja tuetaan itsenäistä kotona asumista, mikä säästää pidemmällä tähtäimellä laitosasumisen kustannuksia.

On tärkeää huolehtia siitä, että kotitalousvähennys ei heikennä hyvinvointialueiden järjestämiä kuntoutuspalveluita, eikä se hidasta julkisessa terveydenhuollossa hyvin käynnistynyttä ikääntyneiden kotikuntoutuksen kehittämistyötä.

Ehdotus 6

Tuloverolakia muutetaan siten, että lakiin vuonna 2023 lisätyn, yhteisöjen yleistä verovelvollisuutta tosiasiallisen johtopaikan perusteella koskevan,

määrättyihin rahastoihin sovellettavan määräaikaisen rahastopoikkeuksen voimassaoloa jatketaan kahdella vuodella.

Akava kannattaa ehdotusta.

Ehdotus 7

Ulkomaisten avainhenkilöiden lähdeverotuksen alainen työskentelyaika ehdotetaan pidennettäväksi 48 kuukaudesta 84 kuukauteen.

Akava kannattaa ehdotusta.

Esityksen toteutuessa avainhenkilön saamasta palkkatulosta peritään kiinteää 32 prosentin lähdeveroa kolme vuotta nykytilannetta pidempään. Ehdotus parantaa Suomen houkuttelevuutta kansainvälisten osaajien silmissä, koska verotuksen ennustettavuus paranee heidän näkökulmastaan.

Ehdotus 8

Perintö- ja lahjaverolain säännöstä perintöveron pidennetystä maksuajasta pidennetään kahdesta vuodesta 10 vuoteen. Muutoksen myötä maksamatonta perintöveroa ei peritä ulosottoteitse, sen perusteella ei haeta verovelvollista konkurssiin eikä tietoa siitä merkitä verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetussa laissa säädettyyn verovelkarekisteriin ennen kuin 10 vuotta on kulunut veron ensimmäisestä eräpäivästä. Veronlisäyksestä ja viivekorosta annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka nojalla maksamatta olevasta perintöverosta perittäisiin alennettua viivästyskorkoa.

Akava kannattaa ehdotusta.

Perintöveron maksuajan pidennys lieventää perintöveron välittömään maksuvelvollisuuteen liittyviä rahoitusvaikeuksia. Perintöveron epäkohtana pidetään usein velvollisuutta maksaa perintövero ennen kuin perittyjä varoja on mahdollista käyttää sen maksamiseen. Tämä voi johtaa akuutteihin rahoitusvaikeuksiin. Tällaisia tilanteita voi aiheutua, jos perii esimerkiksi epälikvidejä varoja.

Ehdotus 9

Verohallinnosta annetun lain lakitekstissä olevat viittaukset veroasiamies-virkanimikkeeseen korvataan sukupuolineutraaleilla ilmaisuilla.

Akava kannattaa ehdotusta.

Akava ry:n puolesta

Pasi Sorjonen
pääekonomisti